

stres Forslag, hvor lignende Bestemmelser ogsaa fandtes, havde man sørget for, at Regeringen fik al den Indflydelse, der tilkom den, idet den kunde lægge alle de Ansøgninger til Side, der efter de almindelig gældende Regler ikke kunde komme i Betragtning. Saa skulde ganske vist Menigheden have det afgørende Valg mellem de øvrige. Hvis det var blevet saaledes, antager jeg, at ved Valget af Præsterne vilde ingen anden have stemt, end de, der havde Interesse i Præstevalget, de, som gerne vilde have en Præst, de kunde bruge. Men ved Valget af de tvungne Menighedsraad er Forholdet et ganske andet, thi der er det eneste Hensyn ikke, at man vil have en Præst, man kan bruge. Der spiller en Mængde sociale, politiske og andre Hensyn ind med, idet Menighedsraadet til Dels skal raade for Fattigplejen, for Kirkernes Benyttelse, og i Kjøbenhavn for, hvilke Udgifter der skulde udskrives hos Borgerne til Kirkernes Vedligeholdelse og Drift. Det er Spørgsmaal af social og politisk Betydning. Derfor er det ganske naturligt, at, naar vi skulle have disse tvungne Menighedsraad, vil ved Valget af dem ikke blot de, der ere interesserede i Gudstjenesten, men alle de, der ere interesserede i politiske, sociale og økonomiske Forhold, stemme, og der staa selvfølgelig Socialdemokraterne som alle andre Borgere og ville ikke, naar det gennemføres, fraskrive sig Ret til at tale med ved Besættelsen af Menighedsraadet. Ved Afgørelser om Udskrivning af Skat og alle disse Ting ville de naturligvis være med. Det undrer mig ikke, at de ikke kunne holde paa Frivilligheden, naar Tingets overvejende Flertal slaar en Streg over den. Det er naturligt, at Socialdemokraterne ville være med i de tvungne Menighedsraad for at kunne bruge dem i deres Formaalets Tjeneste. Det er en Selvfølge. Men for mig er det meget sørgeligt, at Folketingets Flertal har brudt med den fine Forstaaelse, man tidligere havde af, at man paa det religiøse Omraade skal lade Frivilligheden raade. Jeg antager ikke, at disse Forslag, som de nu foreligge, ville blive til Love. Jeg antager, vi faa dem at se igen. Men indtil videre forbeholder jeg mig min Stilling til dem. Jeg kan ikke ved min Stemme støtte de to Opgivelser, som Folketinget nu gaar til: Opgivelsen af Kravet om Menighedens Valg af Præsterne og Opgivelsen af Tanken om at bygge Kirkelivet paa Frivillighedens Grund.

Formanden: Jeg henleder ærede Medlemmers Opmærksomhed paa Ønskeligheden af at faa Forhandlingen om samtlige kirkelige Love ført til Ende i Dagsmødet.

Aadal: Jeg kan til Dels henholde mig til, hvad jeg udtalte ved anden Behandling, hvor jeg udførlig motiverede min Stilling. Jeg udtalte da, at der var adskillige Ting i Forslaget, som jeg kunde ønske anderledes, og disse Ønsker ere endnu ikke opfyldte. Men jeg synes dog ikke, man kan stemme mod Forslaget, fordi jeg i det ser et Grundlag, hvorpaa man kan bygge videre til Gavn og Velsignelse for vor Folkekirke. Jeg udtalte ved anden Behandling, at man kunde jo vente, at disse Forslag kom tiere til Behandling her, og derfor ønskede jeg ikke at stille noget Ændringsforslag. Naar den sidste ærede Taler kom saa meget ind paa, at man skal bygge det hele paa Frivillighedens Vej, er jeg fuldstændig enig med ham deri, men saa skal man ogsaa gaa over til at faa Stat og Kirke skilte fra hinanden, men saa stort et Skridt tror jeg ikke i Øjeblikket lader sig gøre. Jeg ser imidlertid ikke rettere, end at man ved dette og de følgende Forslag om Brugen af Kirker og Valgmenigheder begynder saa smaat at løse de Baand, der have tynget Menighedslivet, og derved kan man lettere komme til den Frivillighedens Vej, som den ærede sidste Taler holdt saa stærkt paa. Med et Slag kan man ikke skille Stat og Kirke ad efter den Stemning, som man godt ved, er i den danske Befolkning. Men ved de foreliggende Forslag kommer man dog ganske smaat fremad. Naar der er talt og anket over, at Menighedsraadene skulle være Grundlaget for en Kirkeforfatning, ved jeg godt, at den højtærede Minister har sagt, at det ikke er Meningen. Det staa ogsaa for mig saaledes, at før man lægger en Grund, maa man køre Materialet til Grunden og tilदानe det. Jeg ser i dette Forslag et saadant Materiale, der ved praktisk Paavirkning ude i Menighederne kan omdannes til virkelig at blive et Grundlag for en Kirkeforfatning. Skønt jeg kunde ønske enkelte Ændringer i Forslaget, og skønt jeg ved, at der er andre ærede Medlemmer, der ogsaa kunde ønske det, og enkelte ogsaa kunde ønske at give Menighederne Ret til umiddelbart Præstevalg, kan jeg dog ikke se andet, end at Forslaget betegner et Fremskridt og ikke et Tilbageskridt. Thi ved at Menighedsraadene faa Indstillingsret udvides deres Ret jo i Retning af Valg af Præster. Hid-